

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПРВ ОДДЕЛ

ОДЛУКА

Жалба бр. 14466/11
Исмет БАЈРАМОВСКИ
против Република Македонија

Европскиот суд за човекови права (Прв Оддел), заседајќи на 26 јуни 2018 година, во Совет составен од:

Linos-Alexandre Sicilianos, *Претседател*

Aleš Pejchal,

Krzysztof Wojtyczek,

Ksenija Turković,

Pauline Koskelo,

Tim Eicke,

Jovan Plevski, *судии,*

и Abel Campos, *Секретар на Одделот,*

Земајќи ја предвид горенаведената жалба поднесена на 25 февруари 2011 година,

Земајќи ги предвид опсервациите поднесени од тужената Влада и опсервациите како одговор поднесени од жалителот,

Откако заседаваше, ја донесе следната одлука:

ФАКТИ

1. Жалителот, г-дин Исмет Бајрамовски, е македонски државјанин кој е роден во 1955 година и живее во Шец, Швајцарија. Беше застапуван пред Судот од г-дин Е. Главинче, адвокат со канцеларија во Битола.

2. Македонската Влада („Владата“) беше застапувана од нејзиниот поранешен агент г-дин К. Богданов, а потоа од г-ѓа Д. Цонова.

A. Околности на случајот

3. Фактите на случајот, поднесени од странките, може да се резимираат на следниот начин.

4. Во 2008 година жалителот поднел граѓанска тужба против А.Л. и Х.Л. пред Основниот суд Кичево („Основниот суд“), барајќи признавање на правото на сопственост на куќа и двор кои им биле вратени на обвинетите во претходна постапка на денационализација.

5. Поради тоа, на ненаведен датум судијата В.С., претседавачкиот судија во случајот на жалителот, го известил претседателот на Основниот суд дека А.Л. бил судија во тој суд и му рекол да побара второстепенит суд да назначи друг основен суд да решава по случајот.

6. На 23 мај 2008 година, според членот 60 од Законот за граѓанската постапка („законот“) и од причини наведени од судијата В.С., претседателот на Основниот суд побарал Апелациониот суд Гостивар („Апелациониот суд“) да го предаде предметот на друг надлежен основен суд.

7. На 29 мај 2008 година Апелациониот суд го вратил предметот пред Основниот суд. Владата тврдела дека Апелациониот суд не утврдил никаков основ за да назначи друг надлежен суд за предметот. Не била обезбедена копија од никакво решение.

8. На 3 декември 2008 година, судски совет на Основниот суд, во состав од тројца судии, го отфрлил барањето на жалителот. Советот востановил дека таткото на жалителот го купил имотот од трета странка чиј законски претходник истиот го стекнал незаконски и со измама.

9. Жалителот поднел жалба против таа пресуда, жалејќи се на фактички и законски грешки и неисправна оценка на доказите. Исто така се пожалил дека судот не му навел доволно причини за пресудата. Не изразил никаква загриженост за наводен недостаток на непристрасност од страна на Основниот суд.

10. На ненаведен датум, адвокатот на жалителот побарал од Врховниот суд да назначи друг второстепен суд да решава по предметот според членот 61 од законот, со оглед на фактот дека двајца судии од Основниот суд (поранешни колеги на судијата А.Л.) биле назначени за судии во Апелациониот суд Гостивар, судот кој требал да одлучува по жалбата на жалителот. Релевантниот дел од жалбата гласи:

„Обвинетиот, А.Л., е судија во Основниот суд Кичево. Барањето беше поднесено пред Основниот суд Кичево со надеж дека судот ќе донесе исправна пресуда врз основа на фактите во случајот ...“

11. На 5 март 2009 година, Врховниот суд ја отфрлил жалбата на жалителот, утврдувајќи дека причините кои ги навел жалителот биле

„нерелевантни“ и дека не е загарантирано префрлање на надлежноста на друг надлежен суд.

12. На 6 јули 2010 година, судски совет во Апелациониот суд, во состав од тројца судии во кој не биле вклучени двајцата судии во однос на кои жалителот изразил загриженост за непристрасноста, ја отфрлил жалбата на жалителот и ја потврдил пресудата од Основниот суд. Советот не нашол причини да се повлече од утврдените факти и причини кои ги навел тој суд.

13. Жалителот поднел жалба за погрешна примена на материјалното и процесното право пред Врховниот суд, во која ги повторил наводите опишани во параграфот 9 погоре. Исто така се повикал на претходните барања (види параграфи 5, 6 и 10 погоре) овој случај да се префрли на друг првостепен и второстепен суд.

14. На 29 март 2012 година, Врховниот суд ја отфрлил жалбата на жалителот за погрешна примена на материјалното и процесното право. Не се осврнал на неговите тврдења кои се однесувале на наводниот недостаток на непристрасност на пониските судови.

Б. Релевантно домашно право и пракса

1. Закон за граѓанската постапка, Службен весник на РМ, бр. 79/2005

15. Релевантните одредби од Законот за граѓанската постапка се следните:

Член 60

„Ако надлежниот суд не е способен да постапува поради изземање на судија, за тоа ќе го извести повисокиот суд. Повисокиот суд ќе определи друг надлежен суд од неговото подрачје да постапува по предметот.“

Член 61

„Врховниот суд може, по предлог од странката или од надлежниот суд, да определи во одделен предмет да постапува друг надлежен суд, ако е очигледно дека така полесно ќе се спроведе постапката или ако за тоа постојат други важни причини.“

Член 64

„Судија или судија-поротник не може да ја извршува својата должност ако:

- 1) тој/таа е странка, законски застапник или полномошник на странка ...;

- 2) ако постојано или привремено работи кај работодавач кој е странка во постапката;
- 3) ако странката или застапникот на странката му/ѝ е роднина ...;
- 4) тој/таа е старател, посвоител, [или] посвоеник ... на странката;
- 5) во истиот предмет учествувал во донесувањето на одлуката на понискиот суд или друг орган и
- 6) ако постојат други околности кои ја доведуваат во сомневање неговата непристрасност.“

2. Релевантна домашна судска практика

16. Врховниот суд претходно усвојувал жалби за пренесување на надлежноста врз основа на членот 61 од законот во случаи каде: судот пред кој се водела постапката самиот бил странка во таа постапка, на пример обвинет во спорови за вработување или тужител во извршни постапки (*Р.бр. 60/2015, Р.бр. 3/2014, Р.бр. 64/2014, Р.бр. 11/2014*); судија во судот бил странка во случај кога тој суд требало да одлучува (*Р.бр. 23/2009, Р.бр. 78/2009, Р.бр. 86/2009*); законски застапник на обвинети кои биле малолетници бил судија од Основниот суд (*Р.бр. 15/2010*); некои судии од Основниот суд биле изземени, а против други судии обвинетиот покренал кривична постапка изразувајќи сомнежи за нивната непристрасност (*Р.бр. 10/2010*).

17. Во еден случај, Врховниот суд отфрлил жалба за пренос на надлежноста каде тужителот во случајот бил судија во Основниот суд (*Р.бр. 56/2012*).

18. Претседателот на Основниот суд Битола одобрил барања за изземање од сите судии во тој суд во случај помеѓу Основниот суд Битола и еден од неговите вработени (*СУ-ИЗЗ-111/15*).

ЖАЛБЕНИ НАВОДИ

19. Жалителот се пожали согласно членот 6 § 1 од Конвенцијата дека за неговиот случај не решавал непристрасен суд. Исто така се пожали согласно членот 1 од Протоколот бр. 1 кон Конвенцијата.

ПРАВО

20. Жалителот се пожали за недостаток на непристрасност од страна на Основниот суд Кичево, во согласност со членот 6 § 1 од Конвенцијата, бидејќи судијата А.Л., обвинетиот во случајот, бил судија во тој суд во даденото време. Исто така се пожали дека

Апелациониот суд Гостивар не бил непристрасен бидејќи двајца судии од Основниот суд, поранешни колеги на А.Л., во меѓувреме станале судии во Апелациониот суд кој решавал по неговата жалба. Понатаму, се пожали за повреда на неговите права на сопственост според членот 1 од Протоколот бр. 1 кон Конвенцијата. Релевантните одредби од Конвенцијата, гласат како што следува:

Член 6 § 1

„При определувањето на неговите граѓански права и обврски ... секој има право на праведно ... сослушување... од страна на независен и непристрасен суд ...“

Член 1 од Протоколот бр. 1

„Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање на неговата сопственост. Никој нема да биде лишен од неговата сопственост, освен ако не е во јавен интерес или не подлежи на условите пропишани со законот и со општите принципи на меѓународното право.

Сепак, претходните одредби на никој начин не го нарушуваат правото на државата да наметнува такви закони ако смета дека е неопходно, за да се контролира користењето на сопственоста во согласност општиот интерес или за да го осигура плаќањето на даноци или други придонеси или казни.“

А. Наводен недостаток на непристрасност од Основниот суд

1. Тврдења на страните

(а) Владата

21. Владата тврдеше дека жалителот не ги исцрпил домашните правни лекови во однос на неговата жалба по оваа точка. Поточно не побарал, според членот 61 од Законот, Врховниот суд да назначи друг првостепен суд да решава по предметот. Тој правен лек бил директно достапен, ефективен и нудел разумни изгледи за успех (параграф 16 погоре). Жалителот, иако бил свесен дека А.Л. бил судија во Основниот суд, не изразил никаква загриженост за непристрасноста на судот додека не завршила постапката пред Основниот суд. Исто така не навел никакви жалби од таков тип во неговиот жалбен навод. Што се однесува до жалбата поднесена од претседателот на Основниот суд според член 60 од Законот, Владата тврдеше дека истата била со право отфрлена од Апелациониот суд бидејќи не постоеле доволно причини за назначување на друг суд да решава по предметот и не сите судии во судот побарале да бидат изземени од случајот. Членот 60 од Законот бара иземање на сите судии од еден суд за Апелациониот суд да назначи друг суд да решава за случајот.

(б) Жалителот

22. Жалителот повтори дека на првостепениот суд му недостасувала нужната непристрасност бидејќи судијата А.Л., тужениот во спорната постапка, бил судија во тој суд. Тој тврдеше дека примерите за домашната практика поднесени од Владата не биле релевантни за неговиот случај. Понатаму, жалителот забележал дека практиката на Врховниот суд не била конзистентна. Осврнувајќи се на одлуката на Претседателот на Основниот суд Битола (параграф 18 погоре), жалителот тврдеше дека оттогаш станала воспоставена домашна практика сите судии во еден суд да бараат да бидат изземени од случај каде една од страните е лице вработено во судот каде се води постапката. Откако ќе се изземат сите судии, се очекува дека повисок суд ќе назначи друг надлежен суд да решава за случајот. Жалителот се пожали дека имало изјави од судии од Основниот суд во домашната правна практика во кои се изразуvalo загриженост за појава на непристрасност, со оглед на фактот дека тужениот бил нивен колега, и се барало нивно изземање од случајот.

2. Оценка на судот

(а) Општи принципи

23. Членот 35 § 1 гласи на следниот начин:

„Судот може да прифати случај само откако ќе бидат исцрпени сите домашни правни лекови, врз основа на општо прифатените принципи од меѓународното право и во рок од 6 месеци, сметано од датумот на кој е донесена конечната интерна одлука.“

24. Релевантните принципи од Конвенцијата се резимирани во пресудата на Судот за случајот *Vučković and Others* (види *Vučković and Others v Serbia* (прелиминарен приговор) [GC], бр. 17153/11 и 29 други, §§ 69-77, 25 март 2014 година). Особено, „обврската да се исцрпат“ домашните правни лекови бара жалителот нормално да ги искористи правните лекови кои се достапни и доволни во однос на неговата или нејзината повреда на член од Конвенцијата. Постојењето на правните лекови од интерес мора да биде доволно сигурно не само во теорија, туку и во пракса, во спротивно ќе недостасуваат нужната достапност и ефективност. Исто така, според членот 35 § 1 се бара жалбите кои се наменети за последователно поднесување во Стразбур да бидат поднесени до соодветниот домашен орган, барем во суштина и во

согласност со официјалните барања и временски рокови поставени во домашното право, а освен тоа, да се искористат сите протоколарни средства кои би можеле да спречат повреда на Конвенцијата. Кога жалителот нема да постапи во согласност со овие барања, неговата или нејзината жалба, во принцип, треба да се прогласи за недопуштена поради неисцрпување на домашните правни лекови (*ibid.*, §§71 и 72).

25. Владата е должна да тврди дека правните лекови не биле исцрпени за да го задоволи Судот во смисла дека правниот лек бил ефективен и достапен во теорија и во пракса во релевантното време – односно, да рече дека бил достапен и била обезбедена отштета во однос на жалбите на жалителот и дека понудил разумна можност за успех (*ibid.*, §§ 77). Во секој случај, кога ќе се задоволи товарот на докажување, должност на жалителот е да утврди дека правниот лек предложен од Владата всушност бил исцрпен или од некоја причина бил несоодветен и неефективен во конкретните околности на случајот или дека постоеле посебни околности кои го ослободувале од тоа барање (*ibid.*).

(б) Примена на принципите во конкретниот случај

26. Судот забележува дека жалителот поднел граѓанска тужба против А.Л. и Х.Л. за признавање на правото на сопственост на имот пред основен суд каде А.Л. бил назначен за судија. Жалителот не покажал никаква загриженост за непристрасноста на судиите од тој суд ниту во текот на постапката пред Основниот суд, ниту пак во неговата жалба (види *Zahirović v. Croatia*, бр. 58590/11, § 36, 25 април, 2013 година; и обратно, *Mitrov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр. 45959/09, §§ 41-43, 2 јуни, 2016 година). Жалителот не докажал дека не бил свесен дека А.Л. бил судија во тој суд во тоа време (види, обратно, *Nikolov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* (dec.), бр. 41195/02, 9 октомври 2006 година; *Pescador Valero v. Spain*, бр. 62435/00, §§ 25-26, ЕСЧП 2003-VII; и *Nicholas v. Cyprus*, бр. 63246/10, § 36, 9 јануари 2018 година). Всушност, во неговата жалба до Врховниот суд, жалителот индиректно признал дека бил свесен дека А.Л. бил судија во Основниот суд (види параграф 10 погоре). Претседавачкиот судија кој заседавал во случајот на жалителот го известил претседателот на првостепениот суд дека судијата А.Л. бил странка во постапката и побарал случајот да се предаде на друг суд. Претседателот на Основниот суд поднел такво барање до Апелациониот суд, кој, според членот 60 од Законот, бил надлежен за назначување на друг суд од неговото подрачје да решава по предметот, доколку надлежниот суд не е способен да решава, поради иземање на судија (види параграфи 5 и 6 погоре). Владата изјави дека Апелациониот суд со право го одбил тоа барање (види

параграф 7 погоре), бидејќи таа одредба се применувала во ситуации кога сите судии од еден суд бараат нивно изземање од даден случај, што не било случај со предметот на жалителот. Жалителот не презентирал никаков релевантен аргумент или пример за домашна судска практика за да го оспори ова тврдење. Понатаму, не го поткрепил својот навод дека постоеле изјави во домашната судска практика од други судии во Основниот суд кои изразуваат загриженост за непристрасноста на судот со оглед на фактот дека тужениот бил нивен колега и бараат негово изземање од случајот.

27. Исто така, Судот забележува дека членот 61 од Законот му обезбедува можност на жалителот, како странка во постапката, да побара од Врховниот суд да назначи друг надлежен суд за случајот. Тој правен лек му бил директно достапен (види, спротивно на тоа, *Mitrov*, цитиран погоре, § 42) и со оглед на домашната практика која преовладувала во тоа време кога Основниот суд го разгледувал случајот на жалителот, му биле понудени разумни изгледи за успех (види параграф 16 погоре). Жалителот ниту навел некакви причини за да фрли сомнеж врз ефективноста на правниот лек предвидена со членот 61 од Законот, ниту пак понудил некакви причини за да го оправда тоа што не го искористил истиот. Оттука, не успеал да докаже дека правниот лек од некоја причина бил несоодветен и неефективен во дадените околности на случајот или дека постоеле посебни околности кои го ослободувале од овој услов (види *Vučković and Others*, цитиран погоре, § 77).

28. Во овие околности, Судот смета дека жалителот не успеал да ги исцрпи домашните правни лекови во однос на неговата жалба под оваа точка. Оттука следува дека оваа жалба мора да биде одбиена согласно членот 35 §§ 1 и 4 од Конвенцијата за неисцрпување на домашни правни лекови.

Б. Наводен недостаток на непристрасност од страна на Апелациониот суд

1. Тврдења на страните

29. Владата тврдеше дека не постои основа за фрлање на сомнеж врз непристрасноста на советот составен од тројца судии од Апелациониот суд или на тој суд. Фактот што двајца судии од Основниот суд Кичево, кои биле поранешни колеги на судијата А.Л. биле назначени во Апелациониот суд не можел објективно да ги оправда стравовите на жалителот во однос на непристрасноста на судот. Советот од тројца судии кој решавал по жалбата на жалителот не ги вклучувал двајцата судии кои биле поранешни колеги на судијата А.Л. Вклучувал судии без претходно работно искуство во Основниот суд Кичево. Во тие

околности, одлуката на Врховниот суд да не го предаде предметот пред друг второстепен суд била оправдана.

30. Жалителот настојуваше дека Апелациониот суд не бил непристрасен поради тоа што двајцата судии, поранешни колеги на А.Л. во Основниот суд, станале судии во второстепениот суд кој решавал по неговата жалба. Тој тврдеше дека судијата А.Л. ги искористил своите лични и професионални контакти и влијание за да ги издејствува пресудите во негова корист.

2. Оценка на Судот

31. Во конкретниот случај, загрижноста на жалителот во однос на непристрасноста на Апелациониот суд потекнувала од фактот дека двајцата судии од Основниот суд Кичево, поранешни колеги на противникот на жалителот, А.Л., биле избрани од Апелациониот суд. Неговото барање според членот 61 од Законот, засновано на наводите во таа смисла, било отфрлено од Врховниот суд како неосновано (види параграф 11 погоре).

32. Судот забележува дека релевантните принципи од Конвенцијата се резимирали во неговата пресуда во случајот *Morice* (види *Morice v. France* [GC], бр. 29369/10, §§ 73-78, 23 април 2015 година, со понатамошни референци).

33. Од субјективниот тест, Судот забележува дека мора да се претпостави постоење на лична непристрасност на еден судија додека не се докаже спротивното (види *Kyprianou v. Cyprus* [GC], бр. 73797/01, § 119, ЕСЧП 2005-ХИИ и *Micaleff v. Malta* [GC], бр. 17056/06, § 94, ЕСЧП 2009). Во конкретниот случај Судот смета дека жалителот не приложи никакви докази за личната пристрасност на тричлениот судски совет на Апелациониот суд.

34. Според тоа, случајот мора да се истражи од аспект на објективниот тест за непристрасност. Поточно, Судот мора да се осврне на прашањето дали сомнежите на жалителот кои потекнуваат од специфичните околности може да се сметаат за објективно оправдани во околностите на случајот.

35. Судот забележува дека жалителот не се спротиставил на тврдењето на Владата дека ниту еден од двајцата судии кои биле поранешни колеги на А.Л. не биле во состав на тричлениот судски совет кој решавал по неговата жалба. Со оглед на ова и имајќи ја предвид изолираноста на каква било поврзаност помеѓу тричлениот совет и тужениот во текот на постапката, имено судијата А.Л., Судот смета дека стравовите на жалителот за непристрасноста на Апелациониот суд не биле објективно оправдани во конкретниот случај.

36. Следува дека оваа жалба е очигледно неоснована и мора да биде одбиена во согласност со членот 35 §§ 3 (а) и 4 од Конвенцијата.

В. Други жалби

37. Жалителот се пожали за повреда на неговото право на сопственост, според членот 1 од Протоколот бр. 1 од Конвенцијата.

38. Судот ја разгледа оваа жалба. Сепак, имајќи ги предвид сите материјали кои ги поседува и што се однесува до прашањата од жалбата се во негова надлежност, утврди дека истите не откриваат никаква повреда на правата и слободите дефинирани во Конвенцијата или нејзините Протоколи.

39. Со тоа следува дека овој дел од жалбата е очигледно неоснован и мора да биде одбиен во согласност со членот 35 §§ 3 (а) и 4 од Конвенцијата.

Од овие причини, Судот едногласно

Ја прогласува жалбата за недопуштена.

Изготвено на англиски јазик и објавено во писмена форма на 19 јули 2018 година.

Abel Campos,
Секретар

Linos-Alexandre Sicilianos,
Претседател